
Szczecin-Podzamcze , kw. 1, woj. zachodniopomorskie, AZP 30-05/28

Informator Archeologiczny : badania 34, 213-214

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Stanowisko nr 4 „Porytka” jest częścią zespołu osadniczego w Sypniewie, w którego skład wchodzi grodzisko, cmentarzysko i osady przygroodowe. Jest zlokalizowane 200 m na północ od grodziska, na niewielkim wzniesieniu w dolinie rzeczki Ruż. W 1962 r. badania sondażowe na tym stanowisku przeprowadziła mgr Irena Górską z IHKM PAN w Warszawie.

Tegoroczne archeologiczne badania ratownicze podjęto w związku ze zniszczeniem południowej części stanowiska przez jednego z właścicieli gruntów głęboką orką oraz częściowym rozplantowaniem naturalnego wzniesienia. Celem badań było określenie stopnia zniszczenia stanowiska oraz ustalenie zakresu dalszych niezbędnych prac ratowniczych. Wytyczono 8 wykopów badawczych o łącznej powierzchni 210 m². Przebadano najbardziej zniszczoną część stanowiska, gdzie były widoczne ślady wyoranych obiektów.

Teren całego stanowiska jest bardzo zniszczony przez współczesne wkopy, prawdopodobnie z czasów II wojny światowej, co jest wyraźnie widoczne w północnej części stanowiska, obecnie użytkowanej jako łąka. Współczesne wkopy zadokumentowano w wykopach nr 5-7; 2,3. Zadokumentowano 9 obiektów, z których 2 to wyraźne ślady półziemianek o głębokości około 64 i 90 cm. Materiał zabytkowy najliczniej reprezentowany jest przez: 10 177 fragmentów ceramiki, 1 140 fragmentów kości, fragmenty polepy oraz 29 zabytków wydzielonych (żelazne nożyki, nożyce, krzesiwko, szydło, przęśliki gliniane, przęślik z łupku wołyńskiego, przedmioty rogowe i kościane – fragment grzebienia, igły i szydło).

Na podstawie uzyskanego materiału zabytkowego osadę na „Porytce” można datować na XII w. Dopiero szczegółowe opracowanie materiału zabytkowego i jego porównanie z materiałami z osady podgroodowej nr 2 może dać odpowiedź na pytanie, czy początek jej funkcjonowania można określić na 2. poł. XI w. Dalsze badania i szczegółowa analiza materiałów zabytkowych pozwolą na ustalenie wzajemnych relacji chronologicznych pomiędzy stanowiskami archeologicznymi całego zespołu osadniczego w Sypniewie.

Tegoroczne badania wykopaliskowe pozwoliły określić stopień zniszczenia osady i jej chronologię. Nie określono funkcji i zasięgu. Można przypuszczać, że ze względu na ukształtowanie terenu zasięg stanowiska ograniczał się tylko do naturalnego wzniesienia. Na pewno istniało połączenie tej osady z grodziskiem w Sypniewie. Stanowiska oddzielają, obecnie zmeliorowane, podmokłe łąki.

SZCZECIN-Podzamcze,
kw. 1, woj. zachodniopomorskie,
AZP 30-05/28

- miasto wczesnośredniowieczne, średniowieczne i nowożytne

Badania prowadziła mgr Anna Uciechowska-Gawron (autorka sprawozdania) przy współpracy mgr Izabeli Bobik i mgr. Eugeniusza Wilguckiego (Pracownia Archeologiczna Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie). Finansowane przez firmę KIELART sp. z o.o. ze Szczecina i Zachodniopomorskiego WKZ w Szczecinie. Pierwszy sezon badań.

Badania ratunkowe prowadzone od połowy lutego do połowy września na obszarze około 1500 m², przy czym wykopy badawcze prowadzono na obszarze około 250 m².

Badania prowadzono na terenie mniejszym niż zasięg historycznego kwartału ze względu na zasięg nowo projektowanej zabudowy. Sam kwartał sytuowany jest między murami miejskimi z Basztą Siedmiu Płaszczy a ulicami Kłodną i Panieńską.

Prace przebiegały dwuetapowo. Etap pierwszy miał na celu rozpoznanie relikwów zabudowy murowanej odsłoniętej podczas odgruzowania, w szczególności określenie poziomów posadowienia ścian sąsiedzkich kamieniczek oraz ustalenie chronologii i funkcji odsłanianych nawarstwień. Zrealizowano to w 10 wykopach rozmieszczonych w różnych miejscach kwartału.

Zadaniem drugiego etapu było rozpoznanie osadnictwa istniejącego tutaj przed zabudową murowaną. W tym celu wytyczono wykopy 11-14 zlokalizowane w części północno-zachodniej kwartału.

W trakcie prac przebadaniu podlegała średniowieczna zabudowa mieszkalna oraz wczesnośredniowieczne umocnienia obronne – północny odcinek wału obronnego otaczającego podgrodzie. Wykopy obejmowały jądro wału i nawarstwienia na jego wewnętrznym skłonie dochodzące do 7 m miąższości. Wyróżniono 3 fazy rozbudowy umocnień.

Faza I. Datowana na początek XI w. W tym czasie wał miał formę nasypu glinianego o miąższości około 2,90 m posadowionego na warstwach namuliskowych.

Faza II. Datowana na okres około połowy XI w. Na szczycie starszego wału nadbudowano jądro drewniano-gliniane z zastosowaniem konstrukcji przekładowej i oblepiono je warstwami gliny i próchnicy z mierzwą, licując nie licznymi belkami na stoku. Prawdopodobna szerokość wału u podstawy wynosiłaby 10-11 m. U podnóża wewnętrznego zlokalizowano 2 budynki mieszkalne o konstrukcji plecionkowej i zrębowej. Konstrukcje wału noszą ślady pożaru.

Faza III. Pod koniec lat 80. XI w. przystąpiono do odbudowy i poszerzenia umocnień obronnych. Nastąpiła zmiana konstrukcji wału. Jądro wykonano z gliny oblicowanej belkami ułożonymi równolegle do przebiegu wału, między którymi umieszczono krótkie beleczki jednostronnie zaostrome i wbijające się w jądro. Do tych konstrukcji dostawiono skrzynie o konstrukcji zrębowej. Wypełniono je gliną, próchnicą z mierzwą i kamieniami. Wał tej fazy egzystował do początków XIII w. W tym okresie został kilkakrotnie spalony i odbudowywany, co jest widoczne w naprawach konstrukcji i w nawarstwieńiach. Te fakty stanowiły podstawę do wydzielenia kilku podfaz: 1 – lata 80. XI w., 2 – XI/XII w., 3 – koniec lat 40., pocz. 50. XII w., 4 – od końca lat 60. do 80. XII w., 5 – koniec XII w./przełom XIII w. W jednej z najmłodszych skrzyń znaleziono migdałowatą tarczę normandzką malowaną żółto-czerwono-czarnym ornamentem oraz grocik żelazny.

W początkach XIII w. wał uległ zniszczeniu, a teren zajęto pod budownictwo mieszkalne wzniesione w technice zrębowej. Odślonięto 2 budynki. Pierwszy powstał po 1216 r. i z nim wiąże się wymoszczenie, którego częścią była dębanka z zaciosami na krawędziach do umocowania desek burty rozłożonych i wtórnie wykorzystanych do wyłożenia terenu. Drugi budynek z zachowaną podłogą z dębowych dranic powstał po 1232 r.

Z początkiem lat 40. XIII w. domy zrębowe ustąpiły miejsca dużemu budynkowi zbudowanemu w konstrukcji ramowo-słupowej ze ścianami wykonanymi z dranic – powstał po 1241 r. Początkowo był to dom dwuizbowy z podcieniem. Około 1265 r. został powiększony, a podcień obudowano dranicami, przez co uzyskał trzecią izbę.

Nawarstwienia związane z budynkami drewnianymi i wałem obronnym zostały w różnym stopniu zniszczone przez mur obronny, kamienice gotyckie oraz późniejsze przebudowy.

Materiały znajdują się w Pracowni Archeologicznej Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie.

Badania zostały zakończone.

SZCZECIN-Podzamcze,
kw. 5, woj. zachodniopomorskie,
AZP 30-05/28

- miasto wczesnośredniowieczne

Badania prowadzone przez mgr. Eugeniusza Wilgockiego (autor sprawozdania) przy współpracy mgr. Anny Uciechowskiej-Gawron oraz mgr. Izabeli Bobik, mgr. Romana Kamińskiego i mgr. Sławomira Słowińskiego (Pracownia Archeologiczna Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie). Finansowane przez Zachodniopomorskiego WKZ w Szczecinie i Spółdzielnię Mieszkaniową Podzamcze ze Szczecina. Piętnasty sezon badań.

Prace archeologiczne realizowane w wykopie nr VI na powierzchni około 300 m². Dokonano dokończenia eksploracji poziomego osadniczego nr LII. W dalszym ciągu główną osią komunikacyjną jest droga o szerokości 2 m biegnąca